

Balassa Zoltán: 333 évvel ezelőtt zajlott Bécs második ostroma

Amit a 16. sz. produkált, azt a 17.-nek kellett rendeznie. Legalábbis ez jut eszébe az embernek, ha átnézi e két évszázad történetét. De erre csak annak második felében volt mód, mert 1618-48 között zajlott a 30 éves háború. 8-11 millió ember pusztult el. Európa népességének csaknem tizede. Csak a napóleoni háborúk és az I., valamint II. világháború méreteihez mérhető ez a pusztítás. Azt a westfáliai béke zárta le, melyet több részben kötöttek meg. Az augsburgi vallásbéke ezután kiterjedt a reformátusokra is, melyet 1555-ben kötöttek a Habsburgok az evangélikus rendekkel és így a gyakorlatban elismerték a Német-Római Birodalom felekezeti megosztottságát. Hogy most a többi területi és hatalmi kérdést ne részletezzük.

Magyarország szempontjából a 16. sz.-ban egy külpolitikai és két belpolitikai kérdés lépett előtérbe. A külpolitikai: egy szomszéd nagyhatalom, az Oszmán Birodalom, Magyarország egy harmadát és központi részét tartja megszállás alatt. 1541-ben az ellen csellel elfoglalta Budát a mohácsi csata után (1526) és megindult a háborúk sorozata. Megkezdődött a 150 éves török uralom, mely azonban egyes vidékeken tovább tartott. Buda ugyan 145 évi török megszállás után felszabadult, de egyes területek egészen 1718-ig maradtak török kézen.

A Magyar Királyság éppen akkor gyengült meg, amikor az Oszmán Birodalom hatalma a tetőfokára hágott. Az első török-magyar összecsapások valamikor 1375 táján kezdődtek. Hunyadi János katonai reformjainak és rátermettségének köszönhetően a török a 15. sz.-ban huzamosabb időre még nem léphetett magyar területre.

Önmagában nem az volt a gond, hogy a török behatolt az ország területére, inkább az, hogy nem tudta azt teljesen elfoglalni. A másik oldalon, a Habsburgok sem tudtak megtenni mindent azért, hogy az országot megvédjék. Így a határ, a frontvonal az országon belül húzódott. A török-magyar határ inkább egy hol, szélesebb, hol szűkebb terület volt, a senki földje, amelyen mindkét fél portyázott és behajtotta az adókat. Ez az érintett lakosság anyagi romlásával és pusztulásával járt. De nem csupán ezeken a területeken. A hatás az ország egészére kiterjedt. Csak egy példa. Kassa lakossága ugyanannyi volt a 15. sz.-ban mint Krakkóé. 10.000. Ma Kassa nagyjából 250.000 lakosú, Krakkó 760.000 fő fölött van! Tehát a háromszorosa! A város demográfiai lemaradása ekkor kezdődött.

Egész területek váltak lakatlanokká. A leírások szerint, pl. Kassa és Debrecen között a Rákóczi-szabadságharc után nem találunk lakott települést. Tehát a demográfiai veszteség is felbecsülhetetlen. Nem tudtuk kiheverni és pótolni azt, aminek következményeivel Trianonban szembesültünk.

Itt még beszélnünk kell a török akciórádiusról is. Emiatt sem tudták bekebelezni az országot. A török ugyanis harcosait a Balkánon teleltette, ahol enyhébb volt az időjárás. A hó elolvadása és a tavaszi esőzések után indulhatott csak a hadjárat, hiszen az utak addig járhatatlanok voltak. Majd szeptemberben be kellett fejezni a harci cselekményeket, mert utána megint jött az esős őszi időszak és már nem lehetett visszavonulni. Ez tehát időkorlátokat állított és az akcióradiusz legtávolabbi pontja nagyjából Bécs lehetett. A nedves idő a lőporhasználatot is gátolta.

A másik két belpolitikai probléma közül az egyik egyetemes, a másik nem. Az egyetemes a protestantizmus különböző válfajainak a megjelenése az országban, melyek eleinte Lengyelországból érkeztek. Ezek közül a lutheránus, a kálvinista, majd az unitárius honosodott meg nálunk. Sokan ezt történelmi hibának tartják, mert ha megmaradt volna az egységes vallásgyakorlat országunkban, akkor ez mennyire hasznos lett volna. A lengyel példával hozakodnak elő. Ezek az eszme-futtatások egy nagyon fontos kálvinista üzenettel nem számolnak. Még Luther is azt hirdette, ha egy uralkodó vét az isteni törvények ellen, ezzel nincs mit kezdeni, ezt el kell viselni, mert ez Isten büntetése. Kálvin János jön azzal a forradalmi gondolattal, ha az uralkodó lábba tiporja a törvényeket, akkor az alattvalónak kötelessége, hogy akár fegyverrel a kezében kiharcolja az isteni rend érvényesülését.

Most szólnunk kell a másik gondról, mely az előbbiekkal látszólag nem függ össze. A kettős királyválasztásról. Köztudott, Podmaniczky István, nyitrai püspök koronázta Szapolyai Jánost és I. Ferdinándot is magyar királlyá. Egyébként egy évvel hamarabb lett püspök, minthogy pappá szentelték volna!

Szapolyainak nem maradt más esélye, minthogy a törökkel tárgyaljon és annak segítségével bízson. Exsógora és apósa, a lengyel király nem támogatta.

De a kettős királyválasztásnak nem várt örvendetes következménye lett, az Erdélyi Fejedelemség megszületése, mely a bevett vallások köze vette föl 1568-tól a katolikus, a az evangélikus, a református és unitárius vallást. Jóval megelőzve korát, hiszen Európában a következő évszázadban dúl a már említett harmincéves háború.

Az erdélyi fejedelmek egyrészt felvállalták a magyar királyság folytonosságának eszméjét és az elébb említett kálvini gondolat jegyében vették föl a harcot a bécsi királyokkal. Így kapcsolódik a kettő össze.

Erdély egy olyan sajátságos állami létet élhetett, mely külpolitikájában szorosan kapcsolódott az Oszmán Birodalomhoz, de belpolitikájában teljesen szabad volt. A császárpárti politikusok is tudatában voltak Erdély súlyának, mert nélküle lehetetlen lett volna a magyar érdekeket képviselni az udvarnál. Pázmány Péter érsek ennek bizony hangot adott Bethlen Gáborral folytatott levelezésében. Az erdélyi fejedelmek vállalták Kálvin útmutatását és ez mutatkozott meg Rákóczi Ferenc idejében a Cum Deo pro Patria et Libertate jelszavában. Így kapcsolódott össze a kettő Bocskai István óta.

Ezt örökölte a 17. sz. és ezekre a nehéz dilemmákra kellett valamilyen válaszokat adni, ezt kellett volna rendezni.

Vessünk egy pillantást a nemzetközi színtérre!

A 17. sz. második felében Európa vezetői felismerik a török kiűzésének fontosságát és a nemzetközi összefogás szükségességét. 1658-ban megalakul a Rajnai Szövetség, avagy Liga János Fülöppel az élen. Az 58 éves politikus nagy politikai tehetség és páratlan személyi lehetőségek megtestesítője. A háttérben XIV. Lajos s magyar politikusok állnak, hiszen az utóbbiak számára világos, nemzetközi összefogás nélkül célba jutni lehetetlen.

Báthory István lengyel király is ennek rendeli alá politikáját. Erdély, Lengyelország, Oroszország, Moldva és Havasalföld alkotná a török kiűzését biztosító nemzetközi szövetség magját. Tisztázatlan, hirtelen halála azonban erre nem adott lehetőséget.

Magyarország egy harmada egy évszázad óta török uralom alatt áll. Különböző európai tervek születnek, melyek sürgetik a török kiűzését, melyek közül egy németalföldi nemes, Gislenius Busbequius terve gyakorol nagy mozgósító hatást. Józanul ítéli meg a törökök helyzetet. Ő a nemzeti hadseregek híve, a zsoldos seregek ideje lejárt. A török példát tartja követendőnek. Arra is rámutat, hogy nem védekező háborút kell folytatni, hanem támadni kell. Csak az vezet eredményre. Nyitott kapukat dönget, mert a westfáliai béke megkötése után, általánosan elfogadott nézet, érkezett a török kiűzésének ideje. Ahogy rámutattunk, ez a magyar politika célja is.

Ebben a szövetségben Erdélynek is részt kellett volna vennie, ám II. Rákóczi György szerencsétlen lengyelországi hadjáratának kudarca következtében, az erdélyi állam összeomlott, a török elleni háború megszervezése egyedül a Habsburg állam feladata marad, mely azonban egyelőre nem kíván lépni. A Habsburgok minden áron ekkor még a régi békét akarják megőrizni.

Szulejmán és utódai úgy vélték, legfőbb európai ellenfeleik a Habsburgok, ezért elemi érdekük minden követ megmozgatni azok gyengítésére. E célnak megfelelően már a 20-as években szövetségi viszonyt alakítottak ki a franciákkal. I. Ferenc francia király ráadásul már 1525-ben biztatta a törököket Magyarország és Bécs megtámadására. A birodalom fővárosa már a 15. század óta kiszemelt trófea volt az oszmán szultánok számára.

Tehát ilyen helyzetben került sor Bécs török ostromaira. Az elsőt 1529. szeptember 27. és október 16. között vívták.

A nyugat-magyarországi várak egyike sem próbálta meg az ellenállást, inkább a török kényszerítésére meghódolt Szapolyainak.

A szultánnak nem maradt sok ideje az ostromra. Ráadásul katonái elég kimerültek voltak már a 141 napos – tehát 3,5 hónapos - meneteléstől. Idő tekintetében az események tehát a védőknek kedveztek.

A török sereg létszámát sokszor túlbecsülték. A nagy méretű seregek ellátása igen körülményes volt, így az ostromban részt vevő reguláris hadtestek összesen maximum húsz-harmincezer főt tehettek ki.

A törökök csapatainak tényleges száma így körülbelül 86-95 ezer főre tehető. A sereget viszont nemcsak törökök, hanem igen nagy számban moldvaiak és szerbek is alkották. Az alvezérek között ott találjuk a neves Kászim pasát, és a boszniai parancsnokot, Gházi Huszrev béget. Rajtuk kívül más nemzetiségek is voltak a seregben, akik nem is annyira harcosként, sokkal inkább szolganépként működtek közre, többek közt az ostromművek elkészítésénél. Ibrahim nagyvezírnek is rengeteg görög szolgálja volt. Magyarok az ostromban kísérőként és felderítőként vették ki részüket, s állítólag nagyon sok német renegát is csatlakozott a szultán seregéhez.

Bécs erősségének védelmét Wilhelm von Roggendorf és idősebb Niklas Salm irányította. Előbbi vezér sokat betegeskedett, s kifejezetten tehetetlen katona volt. Vele ellentétben viszont Salm jó hadvezérnek bizonyult. A védelem irányítása szerencsére nagyrészt az ő kezében összpontosult.

A várat és a várost védő sereg létszáma körülbelül 17 és 20 ezer fő közé tehető, s nemzetiségét, valamint minőségét is tekintve meglehetősen tarka volt. A védők osztrákokból, németekből, csehekből, pfalziakból, spanyolokból és olaszokból tevődtek össze. Volt köztük elvértve néhány magyar és horvát is, köztük a szigeti hős, Zrínyi Miklós. A védők egy részét zsoldosok tették ki. Ez a kor legképzettebb katonájának számított. Legfőbb hátrányuk, ha a landsknechtek nem kapták meg zsoldjukat, akkor nem voltak hajlandók harcolni, vagy a civil lakosságot fosztogatták.

A város jól felszerelve várta a támadást. A védők jó állásban helyezkedtek el. A várat a Duna szélessége egyik oldalról remekül védte, s onnan a törökök nem tudták jól ágyúzni. A falak amelletten igen magasnak és erősnek bizonyultak, így jobban bírták az oszmán ütegek tüzeit. Ferdinánd főherceg és udvartartása ekkor már nem tartózkodott Bécsben.

Szeptember 27-én a janicsárság a szpáhikkal teljesen bekerítette Bécsset. Másnap a védők kitörést hajtottak végre a törökök ellen, s a harcban elesett három főtiszt.

A hónap végén elkezdődtek az őszi esőzések, ami korlátozta a tűzfegyverek használatát. Akkora sár keletkezett, hogy az élelem gyanánt szolgáló vágóállatokat és egyéb jószágokat nem lehetett lefektetni a földre. Két napra rá Salm másodszor tört ki a várból. Az ellenség ezúttal felkészülten várta a támadást, s a csapatokat a nagyvezír ellentámadásba rendezte, mire a kitörő sereg meghátrált, mihelyst észrevette a nagyvezír jelenlétét. A következő napon kezdődött az első ostrom. A heves esőzés és a hideg szél a védőket segítette, a támadás nem hozott eredményt.

Október 1-jén a szultán és tisztikara haditanácsot tartott. A következő nap került sor a harmadik kiütésre, ezúttal a szendrői bég csapata ellen. A heves harcból végül a török került ki győztesen, és visszaűzte a várba az ellenséget. Közülük negyvenen veszttek oda.

Október 3-án csak tűzharc folyt, amelyben Bécs védői jutottak fölénybe. A heves muskéta- és ágyútűzzel alaposan megtizedelték a törököket, akiket már ekkor meglehetősen megviselt a zord őszi idő. Miután éjszaka eleredt az eső, a várórség a tüzet beszüntette, s ekkor a janicsárok védelmében lövészárkokat kezdtek ásni, bár sok közülük megsebesült a védelmi tüzérségi tűz következtében, s egy tisztet el is veszítettek.

A következő napokban tovább folyt az ágyúzás mindkét oldalról. 5-én aztán hozzáláttak a vár falainak aláaknázásához. Az egyik dombtól Ibrahim nagyvezír vezérkarával szemlélte a terepet, s irányította a munkát, de mihelyst a keresztények megtudták, hogy hol áll, nyomban ágyúzni kezdtek a magaslatot, így Ibrahimnak el kellett onnan vonulnia.

Az aknalyukak minél gyorsabb kifűréséhez kirendelték az akindzsiket, később a szpáhikat is. A török hadvezetés ekkor fogott bele az általános roham tervezésébe, ennek megfelelően a felső haderők már kezdtek készíteni a rohamhágcsókat, s az anatóliai erők rözsével igyekeztek feltölteni a várárokot.

A táborba eközben megérkezett Várdy Pál esztergomi érsek, aki Szapolyai János nevében hódolt a szultán előtt. Az érseket az ostrom végéig ott is tartották a táborban.

Október 6-án hajtották végre a keresztények a negyedik kitörést, mely azonban súlyos vereséggel végződött. A törökök kemény harcban visszaverték a védők egy részét, míg a csapat másik fele szétszóródott, így nem tudott visszajutni a várba. A harcban ötszáz keresztény esett el. Az ellentámadás visszaverése után a törökök folytathatták az aknamunkálatokat, mialatt a vár ütegei heves ágyútüzet zúdítottak rájuk. Közben egy elfogott várbelitől olyan hamis információ jutott a törökök tudtára, hogy Ferdinánd főherceg és több főméltóság is a várban tartózkodik. Ekkor az osztrákok egy másik katonát is kiküldtek megtévesztő szándékkal, hogy azt vallja, a várvédők már kimerülőben vannak.

Október 9-én a támadók felrobbantották az aknákat, s azon a részen sikerült nagyobb rést ütniük a falon. A keletkezett nyílást a várvédők tartották és elég kemény harc alakult ki, mely mindkét fél számára komoly veszteséget okozott. A törököknek azonban a támadásban nem vett részt a teljes serege, s az oda kirendelt csapatok kevésnek bizonyultak a rést védők áttöréséhez. Az est leszálltával véget ért a harc, de a török sereg készenlétben maradt, mert állítólag a vár erősítést kapott, s könnyen lehetett kirohanásra számítani, így a szultán parancsba adta a tábor sánccal való megerősítését. Ez tényleg bekövetkezett, de a kemény küzdelem most döntetlenül végződött.

Október 10-én, mialatt haditanács folyt, a védők négy kiásott török aknából kettőt felfedeztek és megsemmisítettek. A következő napon az egyik megmaradt aknát robbantottak be a törökök, de nem tudták nagyon megnyitni a falat. Két hadtest kapott ugyan parancsot a rohamra, de nem voltak elégségesek a vár bevételeéhez, azonban minimális veszteséget szenvedtek.

Október 12-én már lázongani kezdtek a ruméliai csapatok az egyre elhúzódó ostrom miatt. A korai havazás tovább rontotta az ostromlók esélyeit. Kevés volt az élelem, nem volt megfelelő a ruházat, a fegyverzet is elégtelen volt, a katonák betegeskedtek és nyomorogtak. Ilyen sanyarú helyzetben nem akartak harcolni. A lázongás már más csapategységekre is áterjedt és fokozódtak a dezertálások. Hogy az elégedetlenséget lecsillapítsák, október 13-án meghírdették, a következő nap lesz a második általános roham. A várba elsőként behatoló katonáknak rangot, vagy birtokot ígértek. Ezen a napon a keresztények még egy kitörést hajtottak végre a takarmányt gyűjtő törökök ellen.

A törökök két aknát robbantottak föl a nagy támadás napján és sikerült úgy megrongálniuk a falakat, hogy a nagyobb rohamot elindítsák. Ezen a napon viszont nagy csalódás érte a szultánt, mert kiderült, a főherceg nincs a várban, így nem tudják elfogni. Így hát úgy döntött, felhagy az ostrommal, ezért a rohamot leállította és kiadta a parancsot a visszavonulásra. Ekkor a várvédők kitértek és kisebb zsákmányt sikerült ejteniük.

Október 15-én még két kitörést hajtott végre a védősereg. Az elsőt újból a szendrői bég ellen, aki visszaverte őket. A következő heves ágyúzás során a keresztények utolsó kirohanásukat hajtották végre, megtámadták a török takarmányozókat, akik közül többet sikerült elfogniuk. Estére az ütegek egy részét az oszmánok hajókra rakták, és a Dunán elszállították.

A visszavonulás napján, október 16-án, a várból tovább ágyúzták a törököt. Az ostrom három hete az oszmánok fizikai teherbírását jelentősen kikezdte, ezért nagyon elkeseredtek a sikertelenség miatt. Habár a várvédők nem folytatták a török sereg üldözését, a visszavonulók rengeteg ágyút és a málha jó részét hátrahagyva távoztak a vár alól. Az elvonuló törökök által hátrahagyott felszerelés a védők zsákmánya lett.

Szulejmán látta, a török katonák mennyire elégedetlenek a vereség miatt, mivel így nem juthattak zsákmányhoz. Épp ezért a janicsároknak ezer akcse földet osztott ki és a tiszteket is megjutalmazta.

A törökök az ostrom alatt húszezer embert veszítettek. Számos török betegség következtében halt meg, ami a hideg időjárás következménye volt.

A keresztény védőknek állítólag a kétharmada, azaz megközelítőleg 13-15 ezer ember esett el. A legnagyobb vérvesztést a környék lakossága szenvedte el a török ostromzár alatt. Az ellenség ellátási hiányai miatt a bécsi és alsó-ausztriai vidéket kifosztották és felégették, de az akindzsik Csehországba is többször mélyen betörték fosztogatni az ostrom alatt.

Az osztrákok Szulejmán visszavonulása után előrenyomultak, és a Nyugat-Dunántúl jelentős részét elfoglalták. Előretörésük Esztergom alatt torpant meg.

Szulejmán most először szenvedett komolyabb vereséget európai hadszíntéren, de akkorát nem, hogy erejét meg lehetett volna törni.

Az 1529. évi kudarcból okulva 1532-ben jobban felkészült Bécs újabb ostromára. De megelőzték, mert a császárváros alatt Ferdinánd főherceg és bátyja, V. Károly, a Német-római Birodalom feje összevonta az osztrák, spanyol, magyar, cseh és német csapatokat a szultánnal való nyílt összecsapásra. Kizárólag a főhercegi székhely és az örökös tartományok védelmére szorítkoztak, a szultánt nem támadták meg Kőszeg alatt, ahol épp az ottani várat ostromolta.

Bécs és Kőszeg védelme igazolta a végvárak jelentőségét, mivel a török főhaderőt ekkor nyílt csatában nem lehetett legyőzni. Tehát a védelemre kell berendezkedni. Az igazi fordulat csak Eger alatt következett be 1552-ben, ahol a török harci szellem megtört a védők ellenállásán, akárcsak korábban Bécsnél.

Harmadjára halála előtt, 1566-ban tökéltte el Szulejmán a császárváros elfoglalását, de Szigetvár ostroma alatt elhunyt. Utódai nem mondtak le a tervről. 1663-64-ben szintén történt erre kísérlet.

I. Lipót intoleráns politikája egyszerre akarta szétzúzni az önálló magyar államiséget és a protestáns felekezeteket. Bár az uralkodó 1681-ben meghátrált, és a soproni országgyűlésen visszaállította a rendek jogait, az ország református többségű részében olyannyira meggyűlöltette magát, hogy Thököly Imre vezetésével felkelés bontakozott ki. Thököly IV. Mehmed támogatását is élvezte, és 1682 során kiszakított egy negyedik darabot az ország testéből, melyet a török források Kassai Királyságnak neveznek.

Mivel a törökök a birodalomépítés során ritkán vállalkoztak kockázatos akciókra, a császárváros az elkövetkező több mint 150 évben elkerülte a további ostromokat. Szulejmán halála után az oszmán hatalom folyamatosan veszített erejéből. A hetven éves, írni-olvasni nem tudó Köprülü Ahmed, 1662-ben kapja kezébe a török katonai erőt és a Habsburg Birodalom szívét célozza meg. Ha ez sikerül, a dunai kereskedelmet a török tartja kezében. Útépítései révén csökkentették a Bécs elleni felvonulás idejét, a jelentős végvárak megszállásával – Várad, Érsekújvár – pedig újabb területeket vontak adóztatás alá. Miután a Habsburgok jelentős pozíciókat veszítettek Magyarországon, Mehmed nagyvezírje, Kara Musztafa úgy vélte, jó esély mutatkozik egy hódító hadjáratához, mely Bécsset vette célba. A diván – a szultáni haditanács – végül beleegyezett a hadjáratba.

Ha korábban a kereszténység védelme nevében szólították fegyverbe Európát, most már gazdasági érdekek hangsúlyozásával tartják szükségesnek a háborút elindítani. A térség keresztény uralkodói, Sobieski János és I. Lipót nem tudták, a török főerők melyikük országa ellen indulnak, így április 1-jén szövetségre léptek. A kölcsönös segítségnyújtási egyezmény tette lehetővé, hogy a kahlenbergi csatában III. János vezesse a keresztény főerőket.

Kara Musztafa erői végül Bécsset vették célba. A ruméliai szállásterületekről induló 30 ezer főnyi reguláris sereg később jelentősen gyarapodott a meghódított tartományokban állomásozó aszab és akindzsi erőkkel, egyúttal a nagyvezír arra kényszerítette vazallusait – a moldvai, havasalföldi fejedelmeket, Apafi Mihályt Erdélyből, valamint Thökölyt –, hogy csatlakozzanak a hadjáratához.

A krími tatár kán volt a legerősebb a hűbéresek közül, aki 40 000 könnyűlovasával érkezett meg Bécs környékére, és az ostrom hónapjai során végigpusztította az osztrák tartományok java részét. Ami a magyar segéderőket illeti, Apafi hadai a háttország biztosítására kellettek, egyedül Thököly 4000 emberével vett részt a császárváros ostromában. A hanyatlás szélén álló birodalom segédcsapatokkal együtt is maximum 120.000 embert tudott kiállítani. 300 elavult ágyúval kezdte meg a város ostromát.

Lipóttal körülbelül 80 000 polgár elmenekült Bécsből, a 11 000 főnyi őrség mellett körülbelül 5 000 polgár biztosította a védelmet. A császáriak ágyúk terén felülmúlták az ostromlókat.

1683. július 14-én kezdődött meg Bécs török ostroma, melyet Köprülü utódja, Kara Musztafa irányított az Ernst Rüdiger von Starhemberg gróf vezette védők ellen.

Miután Kara Musztafa erői Bécset körbezárták, a német és lengyel területeken páni félelem lett úrrá. A birodalom fejedelmei egyre-másra ajánlották föl segítségüket.

Sobieski János augusztus 15-én indult meg Krakkóból, és ezzel – XI. Ince felszólítására – gyakorlatilag védtelenül hagyta saját királyságát. A keresztény fejedelmek szerencséjére az ostrom kiegyenlített küzdelmet hozott. Bár a támadók elszigetelték Bécset a külvilágtól – és ezzel hosszútávon éhezésre kárhoztatták –, a város komoly erődítményeit mégsem tudták lerombolni. Mivel az oszmán ágyúk többsége korszerűtlen volt, Kara Musztafa rövid időn belül az aknaásás taktikájához folyamodott. Így azután az ostrom során a legfőbb fegyver az ásó lett, Bécs sorsa pedig az aknák és ellenaknák sikerén múlt. A július és augusztus hónapokon át húzódó küzdelem során állítólag a védők arra kényszerültek, hogy – a lovak levágása után – patkányhússal éljenek, szörnyű nélkülözéseket vészeltek át, de nem adták meg magukat, mert az oszmánok előtt kaput nyitó városokban a hódítók vérfürdőt rendeztek. Így a bécsiek nem fogadták el Kara Musztafa békeajánlatait. Közben a tucatnyi náció katonáiból álló ostromló hadat megosztották a különféle ellentétek, melyek főleg a krími kán és a nagyvezír közti tekintélybeli vetélkedésből eredtek, illetve abból, hogy a vazallusok jelentős része nem volt érdekelt Bécs elfoglalásában.

Lotharingiai Károly császári fővezér még augusztus során győzelmet aratott Thököly felett az ostromterülettől északkeletre, ráadásul az utóvédnek hibájából a Duna átkelői őrizetlenek maradtak, így a majdnem 40 000 fős lengyel felmentő sereg gond nélkül egyesülhetett a német fejedelmek és a császár hadaival.

Kara Musztafa a nehézségek ellenére jelentős sikereket ért el. Szeptember elejére nagyrészt leromboltatta a legfőbb bástyákat – többek között a Lövelt és a Burgot –, így küszöbön állt a császárváros elleni végső gyalogos roham. Ekkor, szinte a 12. órában avatkozott be Lipót és Sobieski János egyesült serege. A keresztény szövetségesek egyesült erővel csaptak le Kara Musztafa erőire, és 1683. szeptember 12-én, a kahlenbergi ütközetben döntő győzelmet arattak, majd felszabadították az utolsó napjait élő Bécset.

A diadal nem csak erkölcsi szempontból volt jelentős, ugyanis a csata után a keresztények kezére került az ostromló sereg szinte összes felszerelése, a fejvesztve menekülő oszmán erők nyomában pedig ellentámadás indulhatott.

A „részezes, pénzsóvár, rabló és gögös” Kara Musztafa belebukott kockázatos vállalkozásába, ezért a szultán hamarosan selyemzsinórt küldött neki, és december 25-én öngyilkosságot kellett elkövetnie.

Bécs második ostroma fordulópont volt a Habsburg és Oszmán Birodalom harcában, mert az utóbbi a kudarc után soha többet nem tudott ekkora erőt felsorakoztatni. Magyarország az 1699-es karlócai és az 1718-as pozseraváci békék után felszabadulhatott a félhold uralma alól. A vereséget követően a Török Birodalom megkezdte visszavonulását a Kárpát-medencéből, hogy helyét majd röpké két és fél évszázadra a Habsburg-dinasztia foglalhassa el. Azt sejtethetjük, hogy török uralom alatt elkerültük volna a Habsburgok uralmát, de hogy milyen kihívásokkal kellett volna megküzdenünk, azokat ki vehetné számba?